

Abonamentele: pe un an 10 lei;
pentru străinătate 12 lei; pen-
tru Transilvania 5 flor.
Încep de la numărul
I-ii al fiecărui an
și se plătesc
înainte.

A se adresa tot ce privește Re-
dacția și Administrația Directo-
rului ui-fondator și propri-
etar al *Gazetei Să-
tênului*, C. C.
Datculescu,
R.-Sarat.

GAZETA SATÊNULUI

Fóia cunoștințelor trebuincioase Agricultorului și Poporului.

SE LA 5 SI 20 A FIE-CAREI LUNI

UNSPRE-DECE DILE ÎNTRE NATURĂ ȘI OM.

(urmare și fine).

Zürich, capitala cantonului de Zürich, unul din orașele principale ale Șwițerei; se întinde, pe marginele apei Limmat care îl disparte în două, și pe extremitatea Nordică a lacului de Zürich sub pólele munților ce-l înconjoară.

Pe malul drept, este, cela ce se numește, *orașul mare*; iar pe malul stâng, *orașul mic*.

De remarcat este: *Catedrala* (gross Münster] construită în styl roman, și în care reformatorul șwițeran Zwingli predică reforma în anul 1529, adică doi ani înainte de mórtea sa.

Biblioteca orașului, coprindeându-se în ea: 50,000 volume, și 3,000 manuscrise; autografe sunt de a le lui Jane Gray, Zwingli, J. J. Rousseau, Lavater; 4,000 de medalii; antiquități lacustre adică din lacuri.

Lacul de Zürich care disparte Cantónele, de Zürich, de S-t Gall, și de Schwyz sau Schwitz, este de o lungime, aprópe de 36 kilometri, larg de 4 până la 5 kilometri, și de o adâncime maximă de 194 metri.

Inconjurat și mărginit cu nenumărate movile, pe care se ridică dese locuințe, ar fi de o mare frumuseță dacă, din nenorocire, ca în tótă Șwițera, casele n'ar fi atât de urât construite, de o formă ciudată de grajduri vechi, și orașele presintând, tóte la vederea în întreg, un fel de ruini, sau

producând impresia sinistră a unor orașe și ăiduri pustii.

Cu pereții lor de pietre înegrite; cu acoperământul de un fel de compoziție, de pământ, tot neagră și care prin urmare au aerul d'a fi de sute de ani, apoi forma ciudată a acoperământului aci țuguat peste măsură, aci atât de drept în cât se pare că pereții sunt fără acoperământ, fac o rea impresie înaintea privirilor trecătorului obicinuit, până la frontiera Șwițerană, a nu-și mai putea sătura privirea obosite și tot avide de frumusețele ce natura, în un moment de dărnicie sublimă, înzestră locurile pline de farmec prin care trece, locuri împodobite încă prin munca ómenilor, adică, aci prin gingașele și feericile *Ville* ce-și arată cu cochetărie fața lor înveselitoare și suriđendă între verdeața și florile ce le împodobește de sus până jos, aci vechile și impozantele casteluri, cu mărețele lor turnuri, și cu parcurile lor imense de arbori seculari.

În Șwițera, nimic din tóte aceste pentru a delecta un minut ochiul trecătorului. Un singur lucru, se găsește însă și aci; atât prin orașe cât și prin micile sate, se observă uă bună îngrijire pentru curățenie.

Am vedut oi multe — nu de rasă străină — dar frumoșe fiind bine hrănite și bine îngrijite. Vaci, n'am zărit una măcar; se vede că de multe ce sunt, și cei sêraci le țin tot prin grajduri, sau că numai renumele dacă merge unui om, sau unei țeri, apoi e

d'ajuns pentru ca totă lumea să credă ce se dice, și în realitate să nu fie trebă mare, cum se seornise vorba.

Unt am mâncat, dar foarte prost ca calitate; ceea-ce probează că Șwițera-nii de mult ce sunt avari de bani, și economi, preferă să păstreze tot ce e rău pentru dânșii, iar ce e bun să trimetă în export; și încă este bun și atunci? Iată o întrebare, la care eu, în egoismul pentru țara mea, nu pot răspunde de cât: Nu! căci cu tot renumele rasei vacelor lor, și a untului acelor vaci, m'am convins prin mine, de contrariu, găsind de o mie de ori mai bun, laptele, untul, și în general tot fructul văcuțelor noastre când sunt bine îngrijite, hrănite, și fructul curat și bine strâns.

Dar să las acestea, și să urmez pe hârtie cu pana, drumul ce trec urmând pe la Aaran, de unde coborâ la Berna.

Berna este capitala Cantonului ace-luiași nume, și unul din orașele principale ale Șwițerei.

Fără a fi mare, dar situația sa e una din cele mai curioase. Orașul Berna, se ridică pe o înălțime care formează o peninsulă înconjurată în trei părți de râul Aar. Imprejurimele sunt destul de frumoase; vederea spre Aar, și pe munți Alpi, e măreață.

Să remarcă mormântul Ducelui de Zaehringen fondatorul orașului.

O mare curățenie domnește pe strade, ca mai în totă Șwițera. Dimineța până pe la 10 e un val nesfârșit de lume [femei mai toate] care se duc în piață fie-care cu coșulețu sub braț de e singură, sau împingând trăsurica de mlață în care stau copii, — unii mai mici încă dormind, — iar la picioarele lor coșulețu pentru proviziuni. Ast-fel e o plăcere a vedea, slugele curat și frumos îmbrăcate cu costumul lor original, bonele de pe la case mai mari, — fără rușinea rușinosă ce și-ar da aerul acele de la noi din țară, — ducând, cum am spus, copii în trăsurică, cei mai marișori pe lângă trăsurica fraților lor, iar bona cu fața

veselă, atentă la copiii încredințați ei, curat și simplu îmbrăcată, ducându-se a face cumpărăturele trebuincioase din piață, pentru casa stăpânilor săi, și e o plăcere a vedea pe acele femei simple și tot-o-dată bine crescute, cum se tocimese la ori-ce ea pentru ele singure. Apoi o dată ce și-a făcut târguiala, așează copilu și coșu iar în trăsurică, sau de e singură, ia coșu încercat, altă dată și două [după trebuința casei în care e) și se întorce bineșor acasă. E în'adevăr un mare bun ce au femeile din Șwițera, adică acela al adevăratei gospodine și a femeii serioase.

Apoi nu numai slugele și bonele se duc în piață, ci chiar, multe dămine având un nume, o poziție, și o instrucție bună, nu se sfîșe d'a să ducă dimineța cu un frumos și curat coșuleț, și a și face însesii cumpărăturele ce necesită. Dar și piața e de o curățenie exemplară, iar stradele prin care trece, atât de curate în cât nu riscă a și murdări nici ghiata subțire cu care e învățată, nici rochia simplă și bună ce pörtă.

Fiind și o Duminică între zilele ce am stat în Berna, am avut plăcerea a asculta frumoasa musică ce se combină prin trasul și sunetul regulat al clopotelor de la Cathedrală și a celor a bisericelor învecinate. De sigur că tonurile acelor elopote sunt ast-fel acordate împreună ca să formeze ca un fel de cântec. Ar fi o idee ingenioasă aceea, ca din multe elopote să se formeze un instrument, care pus în mișcare să dea cele mai suave și pătrunzătoare tonuri.

De la Berna am luat direcția spre Lausanna, capitala cantonului Vand, la 500 metri de lacul de Geneva sau Léman, și la pôlele muntelui Jorat.

De pe costa pe care se ridică acest coquet orașel, e o priveliște prea frumoasă pe Léman, și pe Alpi. Mulțime de ville mici și frumoșele se ved ca preperate pe împrejmuiuri; séra mai ales are o frumuseță feerică, prin miile de lumini ce elipese pe la feres-

trele villelor împrăștiate, și reflecția luminelor în apă; apoi umbrele fugătoare a micelor bărci care plutesc ușor legănate, și luminate numai prin palida lumină a lunii mândre.

Lacul Léman are o lungime de 72 kilom. și prin el trece fluviul Rhônu.

Geneva, capitala cantonului confederațiunei helveției cu același nume, e situată pe lacul Léman, și pe fluviul Rhônu, care la esirea lui din lac, disparte orașul în două. Geneva a fost centrul reformei religioase a lui Calvin, în al XVI-lea secol; *J. J. Rousseau* marele filosof; *Sismondi* celebrul istoric și economist; și D-na de Staël, s'au născut la Geneva. E renumită pentru ceasornicăriile seile, și pentru lucrul bijuteriilor. Imprejurimile sunt prea frumoase. Orașul e foarte bine situat.

Mai coborând spre sudul Șwițerei pentru a intra în Franca, ajungi la *Bellegarde* unde e vama. Cu toate că n'ar trebui s'o spun, dar am simțit o mare satisfacțiune vădând niște ómeni plini de viață mișcând pe dinaintea mea: hamalii [porteurs] cu o iuțelă și o mare îndemănare, intrară în wagon luând bagagele pentru a le duce în sala de revisuire, și eu care, în tot parcursul prin Șwițera mă obicinuisem cu ideea și practica, de a'și lua și duce singur — bărbat sau femeie — bagagele în wagóne, căci, — un fel de nenorociți și păcătoși comisionari ce sunt pe la gări, — n'au voie d'a duce bagagele sau d'a veni să le cobóre jos din tren, mi se păru că acest nou fel de ómeni prin caracteru și obiceiurile lor, sunt tot ce póte fi mai *políticos* pe fața întinsului pământ.

Apoi în loc de a pune pe voiajori s'și descarce lucrurile pentru a le expune privirilor próste-ironice a unor ómeni rău crescuți, cari cređând că 'și dau importanță prin asta, chinose niște bieți nenorociți voiajori, și când mai sunt două minute până la plecare după ce te-a pus s'ți scoți tot din cutere, apoi îți ăice de a închide iute că va pleca trenul, ast-fel că arunci

cu brațu tot ce ai, de ajung la destinație a nu mai fi în hal de a servi.

Aci, din fericire, — ca și la vama Șwițerană — te întrébă unde mergi, și câte la unul cere pașaportul, apoi ca ómeni rezonabili, îți lasă lucrurile în pace cum le'ai aședat, și punând marca vamală, pe colete mari și mici, te lasă să mergi în liniște.

Séra ajunsei la Lyon, capitala departamentului Rhonului, situat la confluențele rîurilor Rônul și Saôna. De pe movila numită Fourvières, și mai ales de sus din clopotnița ce se ridică falnică spre cerul azuriu, se vede una din cele mai frumoase panorame a Franciei: orașul Lyon cu toate foburgurile sale; cursul Rhônului și al Saônei, verđile movile din împrejurimi; Alpîi; Mont d'Or semanat cu nenumăratele sale ville; muntele Pilat și munții Forezului și a Auvergnei.

Între edificiiurile civile, este de re-marcate: Museu de pictură, și de sculptură — unul din cele mai bogate a Franciei — în care se găsesce o prea frumoasă colecțiune de capo-d'opere a diferitelor scóle, între care voiu enumera numai: *Gérard*, *Corinne*. — *H. Flandrin*, *Dante* și *Virgiliu*, — *P. Flandrin*, un peisagiu, — *Marilhat*, un peisagiu, — *Granet* scene de interior, — *Philippe de Champagne*, Cina cea din urmă, — *Téniers le jeune*, St. Petru, — *Ruysdael*, pârâul, — *Van Huysum*, primăvara, — *Péruigi*, Înălțarea (cel mai frumos tablou din museu) — *Sébastien del Piomba*, Hristos odihnindu-se. — *Andrea del Sarto*, jertfa lui Abraham etc.

Pentru industrie și comerț, mai mult de 70,000 de resbóe sunt întrebuințate, la fabricarea mătasei și mătaseriilor, în departament și în împrejurimile sale; peste 140,000 de lucrători în mătăsărie, dintre cari pe jumătate sunt întrebuințați în oraș; fabrici de mătase și tularuri; pentru pašmentarie de aur și argint sunt peste 800 resbóe; văpsit-rii 1500 lucrători; construcțiuni de mașini, 112 atelieruri; fonderii de bronzerie; argintării, bijuterii false; fabrici de pă-

lării; comerțul vinului și a spirtoselor; a lânii, postavului, pânzeturilor, cărbunilor de lemn; brândeturilor, mizelelor și droguerielor.

Cum se vede, Lyonu, e un oraș unde comerțul și industria nu stau în amorțelă.

Ca oraș are un aspect patriarcal cu totul, adică că totul pare a forma o mare construcție, formată prin apropierea mai multora, în care toți pare a trăi în familie. Ingrijirea stradelor și curățenia e de admirat.

Plecând din gara numită Lyon-Perache, și luând linia spre sud, trece prin *Avignon* capitala departamentului *Vaucluse*, situat pe *Rhôn*; orașel destul de neînsemnat pentru a nu avea ce remarcă în el.

Trecând înainte, merge drumu prin *Nimes*, capitala departamentului *Gard* situat pe șapte movile, pe cea mai înaltă dintre care se admiră monumentul istoric numit *la Tour-Magne*, care se crede că a fost ridicat, în origină, ca un monument funebru a unei bogate familii grece.

E unul din orașele cele mai bogate, în antiquități romane.

Între monumentele moderne, este mai ales de remarcat, *Museu* în care se găsește frumoase și vechi picturi.

Nu departe de *Nimes*, este situat *Montpellier*, capitala departamentului *Hérault* nume care e bine cunoscut la noi în țară prin lumânările de stearină ce importăm, mai ales. Ca industrie și comerț a acestui oraș, sunt mai cu seamă: fabricile de plapome de lână; produse chimice, săpun, făelii, lumânări de stearină, vinuri, alcooluri, mătăsării, etc. Impresia nu poate fi alta de cât a unui oraș care știe ce însemnă fondul cuvintelor: *Industrie și Comerț*.

Museu, *Catedrala St. Petru*, și *școala de medicină*, merită a fi vizitate.

Cette, orașel de port între marea *Mediterrană* și iazul *Than*, e divizat în două, adică acela ce să numește *orașul vechiu* și acela numit *orașul nou*.

Sunt bai de mare pe care, pe fie-

care an le frecuentă de la 3,000 până la 4,000 streini; stabilimentul băelor e frumos situat pe marginea mării.

Acest oraș produce mai ales sare și vinuri, din care se face o mare exportățiune, și mai ales de vinuri spaniole,—și în general de toate vinurile străine—la a căror fabricățiune se dedă populațiunea; rachiurile, liqueururile, plantele pentru vâpsit, și salinele, dau un bun produs anual.

Toulousa, oraș aproape neînsemnat, situat pe fluviul *Garona*.

Tarbes, capitala departamentului *Hauts-Pyrénées* pe râul *Adour*.

Între alte monumente istorice, este de remarcat, *Turnu* castelului *Margaretei* de *Béarn*.

Lourdes, capitala cantonului *Hautes-Pyrénées*, orașel renumit prin peștera și apa fécătore de minuni ce *Notre Dame de Lourdes* descoperi unei fete de lucrător; (versiunea dice că fata era o idiotă, iar aceea ce 'și dădu numele de *Maica Domnului*, o *Domnă* prea frumoasă, care trăește încă, și care la o întâlnire ce avea în acel loc cu un ofițer, fiind vădută de fata idiotă, care n'ar fi lipsit în simplicitatea sa de a spune că a vădută în tufiș în munte pe *Dna P.* cu un ofițer, vorbe ce ar fi putut ușor ajunge la auzul d-lui *P.* își imaginează de ași ascunde companionu între tufe, iar dânsa urcându-se pe o stâncă pe unde curge apa *Lourdes*, și luându-și o poziție impunătoare vis-a-vis de biata fată, o făcu a crede tot ce se dice în cărțile care trată despre *Lourdes*).

Pau, capitala departamentului *Basses-Pyrénées* situat d'asupra văilor unde curge *Gavul* și *Ousse*; despărțit în două prin *Hédas*.

Este de remarcat castelul lui *Henric al IV-lea*, reconstruit, în parte, de *Gaston-Foenbus Comte de Foix*, în al *XIV-lea* secol; mărit în al *XV-lea* secol; înfrumusețat, în al *XVI-lea* secol de *Margareta de Valois* femeea lui *Henric d'Albret*, legat de oraș cu trei poduri, și întărit cu 5 turnuri patrăte.

Interioru e prea frumos și bogat.

Imprejurimele oraşului Pau, care e aşezat pe o căstă înaltă, sunt foarte pitoreşti; până în depărtare, cât poate cuprinde vederea; pe munţii de împrejur, frumoase casteluri şi ville se ridică indicând viaţa sănătoasă sub un climat tot-d'a-una dulce.

Încă vr'o două ore de stat îngheţuit în wagon, şi, ... am ajuns la Laruns mic sat la pôlele munţilor falnici în sânul cărora mii de oameni se duc a suge viaţa prin apa ce ei o dau.

Cinci zile şi cinci nopţi a merge neîntrerupt cu trenul express, trebuie din ţara noastră până aci, iar de aci, trăsura,—ca şi 'ntr'un dulce leagăn, după totă sdruncinarea şi ameţala produsă de repediţiunea cu care maşina despacă aerul şi mănâncă distanţa, — în trei sferturi de ceas te urcă de pe valea profundă, înverşită, pe căstă cea tăetă, prin stânce greu străpunse, printre copacii mândri de sorăta ce-au avut; şi tot urcând încet, pe lângă pârâiaşul ce vine de sus tare, de colo de pe munte dintre stânca neagră, de neună îmbrobodită, mi-se pare că pârâul şerpuind a lene, aruncă către mine mii şopte de speranţă, în care cred distinge; *Bine ai venit, ai ţei toţi vor fi bine, şi tu 'i vei revedea!*

Din stânci curg lacrimi grele, torente îngrozitoare; în ochi'mi nu luceşte de cât rađa dorinţei de-a revedea pe ai mei.

O mână mult mai tandră mai dulce, mai uşoră ca ori-care alta atinge braţul meu.

Copilul când e mic îl pui pe puf, pe pene, pe tot ce e mai môle, dar mâna mamei sale de ôse şi de carne le întrece pe toate, şi ast-fel totă viaţa între copil şi mamă. Şi eu la contactul dulce ce simţii, mă deşteptaiu din lunga amorţelă a drumului, şi din admiraţia care 'mi ocupa spiritul întreg la vederea frumoasei naturi ce se desfăşura înaintea privirelor mele, şi în care aveam să trăiesc timp de opt lungi săptămâni. Mama,—bunul înger pădător al fie-cărui copil care are fericirea

de-a o posedă,—îmi spuse c'am ajuns.

În'adever trăsura acuma se oprise, şi eu punând piciorul pe piatra recei scări, eram poate mai rece ca dansa, dar e o suflare caldă care va fi mereu cu mine pentru a mă încălzi; cu mine ea plecă lăsând, ca ori-ce mamă, *totul* pentru copil.

Dacă am intitulat acest uşor articol „Unspre-zece zile între natură şi om,” e că în realitate, n'am putut, — şi nu cred că cine-va s'ar expune a veni ca *un pachet* în şir, cinci zile şi cinci nopţi, — să merg continuu, ei, am făcut câte-va halte pe care adăugându-le, face: unspre-zece zile, pe care le-am petrecut între *Natură* şi *Om*, căci pe acolo pe unde *dansa* ş'a semănat tesaurile, mâna *creaturei* sale cea mai perfectă — cum se pretinde, şi ar fi, dacă n'ar fi şi aci un *dacă* — a trebuit, aci se taie din ele, aci se le adauge poduri, sau înălţimi de pământ, pentru ca *ea* să pôtă s'o strebată cu pasul întei pentru a o putea strebate, apoi, mereu, cu paşii gigantici a spiritului ce o conduce.

. . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .

Eaux-Bones!

Maria Dalulescu.

CRONICA AGRICOLĂ

Suntem în toiul muncii!

Rar plugarii din România au avut atât de multe ocupaţiuni ca luna acăsta. În'adever mai toate muncelile s'au îngrămădit şi pentru a se înălătura pierderi însemnate fie-care se grăbeşte şi caută a nu perde uă di.

Tote acestea din pricina lungii perióde ce am avut de desfăşurate ploii cari au întârziat şi oprit ca lucrările agricole să se facă în un timp mai lung şi, mai mult sau mai puţin, pe rând.

Secera grâului de toamnă şi a secăpei e sfârşită. Căratul, adunatul în şire şi treeratul s'au întârziat de ore-ce s'a pus multă vreme la întinsul snopilor pe câmp, cari dacă nu se uscau se stricau definitiv în mare parte a ţerei.

Cositul orđului e aprópe pe sfârșit, pológele însă de orđ nu se pot lega în scurt timp de óre-ce holdele de orz sunt în'atât de erbóse în cât s'ar încinge orđul în clăi dacă nu s'ar lăsa a se páli bine érba.

Cositul ovésului a început.

Treeratul cu mașini a început în multe localități; se treeră însă cu puțin spor de óre-ce cea mai mare parte a cerealelor sunt ude sau jilave în cât au nevoe d'a se usca sau sori bóbele dupe ce se treeră.

Ogorul, în suhate și mireșci bune, s'a început; se ară bine fiind pământul umed, dar înceț în orele căldurose de óre-ce trăgătorii suferă mult.

Transporturile la gări, șchele etc. n'au început a se face de cât în fórté puține localități, mai ales că cumpărătorii sunt destul de reservați în ofertele lor.

Prășitul porumbului al doilea, în fine s'a terminat și porumburile promit o bună recoltă. Multora le au dat mătasea și au legat mulți știuleți.

Semănatul rapiței în porumbișci și arături a început și e bine a se grăbi această lucrare.

Véndări mai multe, a recoltei nuoi, n'am avut ocasiunea a vedea făcënduse. Acesta din pricină că pân'acum nu se vede mișcări prin porturi și recolta nu se șcie cu siguranță cum va eși.

Starea recoltelor în străinătate s'a îmbunătățit până la un óre-care punct grație timpului bun. Dacă această vreme va continua — ne spun revistele agricole din Francia — că în general „recolta Franciei va putea fi de o mică mijlocie» adică puțin mai bunicică de cât se spera în luna lui Iunie. Piețele franceze stau în »statu quo“.

În America, ca și în Francia și România, au suferit de intemperie din luna lui Iunie; producțiunea grâului american a scădut cu 15% în această luna.

Se șcie că anul trecut recolta a fost rea în America și a produs 355 milioane bushels. Anul acesta după constatările biurourilor din Washington, de nu se va întâmpla nimic rău aceea producțiune va fi de 390 la 4000 milioane de bushels.

Prevéd cu dispăcere, că atât cantitativ cât și calitativ agricultorii români nu vor avea — vorbesc în general — rezultate prea bune.

Secara n'a dat rodul ce se așcepta și am vedut secări cari fágăduiau astă-primăvară cel puțin 21 hectolitre la hectar, dând d'abia 8 hectolitre. Secara a resistat însă mai bine ploei, atât nesecerată cât și în snopi, de cât grăul și rar se póte vedea secară încoltită în snopi. Seceta și vântul însă a compromis mult acest product.

Grăul dacă nu s'a întins în snopi *la vreme* înainte d'a se aduce la armane și mașini a în-

colțit și e încă ud. Bobul însă în cele mai multe părți a eșit ușor și fără față; ba chiar șistav de tot, precum a eșit prin tóte părțile pe unde am cercetat gránele date de minister așa de târziu. S'a recoltat însă și gráne cu față, uscate și grele prin unele părți chiar a județului nostru.

Acum se va vedea cât am avut dreptate când în diferite rânduri, am strigat în contra dispozițiunei Ministerului de agricultură d'a da semințele dupe ce le au trecut vremea semănării lor. Eu unul nicăeri n'am vedut aceste semințe dând rezultate bune, probabil din pricină că s'au semănat târziu. Pe lângă că le au năpădit buruenele, dar au dat fórté puține și fórté șistave bóbe.

Deci Ministerul în loc d'a ajuta pe agricultori, 'i au păgubit și puținii vor scóte sămânța și acesta mai tótă încinsă și care la treerat va trece la plévă.

Cu tóte acestea prevéd secfestre chiar, punënduse de perceptori pentru plata acestei *păgubire* cauzată de Minister, la agricultorii ce — conform legei — au luat asemenea semințe pe credit.

Deci păcăliților pregătiți, póte peste 200 lei de kilă pentru plata plevei recoltate din semințele date de Minister!

Orzul caval'er dat de Minister, e o altă păcălélă pe capul plugarilor pe care o pot constata mai ales la treerat.

Deci feritív de acest orz pentru localitățile unde nu s'a cultivat încă și păstrativé vechea vóstră sēmēntă de orz obicinuit.

Orzul caval'er a fost atacat mai mult de Puriceii acei verđui (Aphidienii) ce 'i am descris atât eu cât și d. Andronescu, căruia 'i pot arăta că sau produs în mare număr în orzele semămate chiar în țelini de 20 ani sparte acum și în cele mai bune porumbișci.

Orzul caval'er pe unde a scăpat de acei Puseroni a eșit și crescut fórté des și înalt, avënd spicul indoit de lung ca la orđul obicinuit. Intei s'a cređut că în'adevăr e spornic la bóbe ca și la cantitatea și calitatea paiulului dar s'a constatat repede că nu prinde bóbe de cât pe 2 rânduri, adică nu pe tóte laturele ca vechiul nostru orz al cărui spic cât de mic coprinde mai multe bóbe ca înfăcișătorul spic de orz dat de Minister.

Povățuesc pe toți a se feri de această varietate de orz cu două rânduri, care mai are și desavantajul că spicele cad mai lesne fiind susținute de un paiu mai.....delicat.

Orzul golaș a eșit d'asemenea rău.

Meiurile sunt frumoșe.

Ovésurile albe și negre, aduse de Minister din Buda-Pesta, sunt singurele semințe ce ne-a dat care să producă bune rezultate. Mai ales ovésul cu bobul alb mare, a reușit bine în județul R. Sarat.

Cred că nu voi fi contrașis, astăzi, de ni-

meni terminând acestea cu următoarele:

Faceți încercări de semințe noi cu mulță băgare de seamă, căci semănând cantități mari dupe simpla recomandare a Ministerului de agricultură veți îndura pagube.

Mai bine ameliorați și alegeți bine semințele acclimatate în România, precum e grâul roșu de toamnă și cel balan bătrân, orțul cu 4 și 6 rânduri, ovășuri și porumbul portocaliu.

Mă pun la dispozițiunea fiecărui de a-i învedera toate ce am scris despre semințele date de Minister, chiar la micile mele culturi și nu mi se va putea imputa că n'am cultivat bine, cel puțin cerealele de încercare, cărora le-am destinat cele mai bune pământuri și îngrijiri.

Cred, dar, ca o datorie sfântă ce am către colegii mei plugari d'ai ruga să se ferească de semințele date târziu de onoratul Minister al agriculturii.

C. C. Datculescu.

RAPIȚA CULTIVATĂ

Colza sau Brassica campestris oleifera.

Colza e, fără îndoială, una din plantele industriale oleaginose, din cele mai bune de cultivat în România. Colza se cultiva de foarte curând în unele județe ale țerei, între care R. Sarat; dacă se recoltă cu îngrijire producțiunea ei e foarte spornică, de ore-ce se poate strânge, treera și vinde cu prețuri avantajoase, înainte de cerealele obicinuite culturilor noastre ast-fel e înlesnitor pentru agricultor care mai poate încă face o-gore timpuriu în locul ce 'l ocupa colza. Ba unii 'i am vădut semănând meu îndată ce 'și adună colza dupe câmp.

În România — această plantă care e un fel de varză de câmp — n'am vădut-o cultivându-se de cât pentru recoltarea seminței sale așa de căutată pentru fabricațiunea uleiurilor pentru luminat și pentru diferite industrii.

Colza în streinătate se mai cultivă pentru semințele sale cu care se hrănește pasărilor mici, pentru fabricări de săpunuri, numite săpunuri negre și pentru facerea din boștina ei unor turte cu care se hrănesc boi și se îngrașă locul Colza se mai cultivă în alte țeri pentru nutreț, adică pascându-se sau cosindu-se de verde, dând ast-fel un nutreț timpuriu și care e foarte bun pentru oi și pentru vaci cărora le dă lapte mult, d'asemenea pentru îngrășarea pământului (îngrășăminte-verde).

Paele uscate de Colza servesc încă ca îngrășăminte pentru locuri, în-ă putredesc greu, pentru

asternuturi pentru vite și pentru foc. Pléva de colza se poate da la vite ca hrană. La noi se întrebuințesă—cu succes—paele uscate de Colza pentru foc la mașini de treerat, mori etc.

Sunt mai multe varietăți de colza *anuală* ce se semăna primăvară și de iarnă ce se semănă în Iuliu. În România n'am vădut cultivându-se de cât Colza de érnă și nici nu se mai răsădește ca p'aiurea. Colza de érnă e mult mai rodnică.

Cele mai principale varietăți de Colza sunt: Colza *obicinuită de érnă*, care e cea mai răspândită.

Colza umbrelă, de érnă mai nouă, mai rodnică. Această varietate ar fi foarte bună pentru țara noastră de ore-ce păstărele ei stau aplecate iar nu drepte și ast-fel se strică și se scutură mai puțin de ploii și vânt. Se pretinde însă că pojghița bobului ei fiind mai grosă bobul coprinde mai puțin uloiu.

Colza *rece de iarnă* cu flórea galbenă mai târzie și mai rodnică ca precedentele. Grăuntele e mai roșcat și planta crește mai înalt.

Colza *cu flórea albă, de iarnă*. Încă și mai rodnică și mai târzie.

Colza de Hamburg, de érnă (înfăcișată de gravura din acest număr). E o varietate foarte rustică, mai târzie, productivă dar mai seurtă și mai crângosă.

Colza *de primă vară* ce se semănă în Aprilie în locul Colzei de érnă ce a eșit rară și în locurile unde nu se poate semăna iarna Colza de ore-ce degeră.

Colza *Koubja din Rusia*, umblătore, adică care deși e de primăvară dar în anii puțin geroși resistă iarna dacă se semănă toamna.

În general semințele de Colza ce se semănă în România se aduc din Belgia și Olanda. În aceste țeri se dice că Colza s'a cultivat pentru întâiași dată. Nu e vorba că în aceste țeri și în Germania Colza reușește de minune de bine și nu se asvârle, ca la noi, semința în porumbișei. Dar și la noi am auđit mulți cultivatori de Colza foarte mulțumiți de producțiunea Rapitei-cultivată în arături bune și locuri moi și grase.

Cultura Colzei n'ar fi tocmai grea; păstrarea ei însă cere mai multe îngrijiri.

Se semănă pe loc până aproape de sfârșitul lui Iulie sămēntă bună și cóptă bine, în rânduri 3 kilogr. la hectar, sau mai înlesnicios 6—8 kilogr. la hectar cu mâna peste arătura boronită de 2 ori; apoi se grăpēsă ușurel. Dacă ese prea desă primăvara se mai rărește cu sapa sau încă și mai bine plivinduse. Unii s mână Colza printre porumb dupe ce se prășește a doua óră; în acest cas se semănă până la 8 oca la pogon, de ore-ce multă sămēntă se perde printre frunze sau, rămânând afară, se strică când pământul e uscat; d'asemenea dacă locul e erbos. În re-

gulă generală să se semene cu atât mai multă sământă cu cât locul e mai uscat, barometrul mai urcat spre secetă, sământa mai crudă și mai atinsă de plouă și locul mai erbos.

La noi mulți cred că Rapiței nu-i trebuie pământ așa de bun. Acesta e o greșală, deși reușește în ori-ce fel de pământ (unde crește rapița sălbatecă) și care nu e nici prea uscativ dar nici prea umed. Cu cât se va semăna Colza în un loc mai gras, nou, și mai bine arat, cu atât producțiunea și calitatea bobelor va fi mai bună.

În România Colza cere mai ales un pământ care să nu fie apă multă, dar în câmpiile secetose nu prea isbutește tot d'auna. La lunci, pe lângă păduri; în fine în un loc unde clima să fie cam umedă, Colza a îmbogățit pe mulți cultivatori. Nu e vorba că și ia a sărăcit multe pământuri unde s'a semănat într'una, în toți anii în același loc. Un proprietar căruia i e milă de pământul său și mai ales la noi unde nu îngrășăm și nu

Colza de Hamburg (a se vedea articolul relativ din acest număr)

odihnim pământul de cât numai prin suhate, nu va semăna în aceeași tarla Rapița de cât dupe 4 la 5 ani!

Ca și ori-ce altă plantă ce se cultivă la câmp, Colza nu trebuie a se cultiva în întinderi mari până ce nu s'a căpătat ore-care experiență, fie prin încercările proprii dar mai bine prin ale altora.

Ast-fel:

Acestă cruciferă dacă se semăna pe secetă o atacă insectele când ese, deosebit de cele ce o strică de multe ori când înflorește, când e în magazii fie întinsă cât de subțire și lăpășită.

Dacă sământa nu e destul de rustică, și dacă clima e prea schimbăcioasă, erna, se strică frunzile și e chiar planta întrégă. În acest cas

nu povățuiesc a se semăna primăvara altă Colza de primăvară (anuală) ci mai bine a se ara și pune orđ, ovės, meu sau porumb. Cultivatorul va păgubi numai sământa, căci arătura va servi ca ogor de toamnă la plantele ce se vor semăna primăvara.

Dar primejdia cea mai mare la care e supusă Rapița e când se cöce majoritatea tecelor. Atunci trebuie secerată repede și când s'a îngălbenit paiul și la timp a nu se scutura sau a se strica de ploii, precum s'a întâmplat anul acesta nu numai în județul nostru dar și aiurea, sau a se scutura de sguditura neindemănată a secerătorului. Colza nu trebuie secerată pe arșița sórelui căci se scutură, d'asemenea nu trebuie să stea mult timp în snopi și jumătăți pe câmp. Plouă o strică; ea trebuie cărată în care cu țole etc. și treerată sau cel puțin ținută în un loc unde să nu plouă sau în șire acoperite cu pae.

Dacă i a mers bine Colzei, dacă s'a adunat și treerat pe la începutul lui Iunie bine și la vreme, producțiunea ei e foarte bună căci chiar de dă mai puțin hectolitre la hectar de cât cerealele, ea însă compensează avantajos căci se vinde mai repede și cu un preț mai ridicat de cât chiar grâu mai adesea-ori. E apoi și grea căci în un hectolitr sunt 60—67 kilograme de sământă.

E rodnică dar e și primejdiosă!

C. C. Datculescu.

Mașina Cormiek de secerat și legat snopii cu sföră.

Cetitorii *Gazetei Săténului* au fost și sunt puși în curent cu tóte mașinele și aparatele agricole ce se inventesă și se pun la dispozițiunea agriculturii. Despre avantajele pentru cultura mare în România a mașinelor de secerat s'a consacrat mai multe articole în acești trei ani de când apare această fõe.

Mașinele simple de secerat care depun jos pológele, fără a le lega în snopi, s'au răspândit destul în România și sunt puțini cultivatori mai mari cari să nu posede uă mașină simplă de secerat.

Și mașinele de secerat și legat snopii cu sföră încep a se răspândi în țara noastră. Costul acestor mașini fiind îndoit de mare ca acela al mașinelor simple de secerat póte că a contribuit a se răspândi mai încet.

Dar pe lângă acest motiv mai sunt și altele destul de însemnate pentru cultivatorii români cari primesc cu mare rezervă mașinele care și seceră și légă snopii.

Cele mai puternice motive provin din pricina nepracticității lor la culturile extensive de ore-ce sunt făcute a lucra bine numai în

culturele îngrijite de tot, sistematice, adică, precum se numesc: intensive.

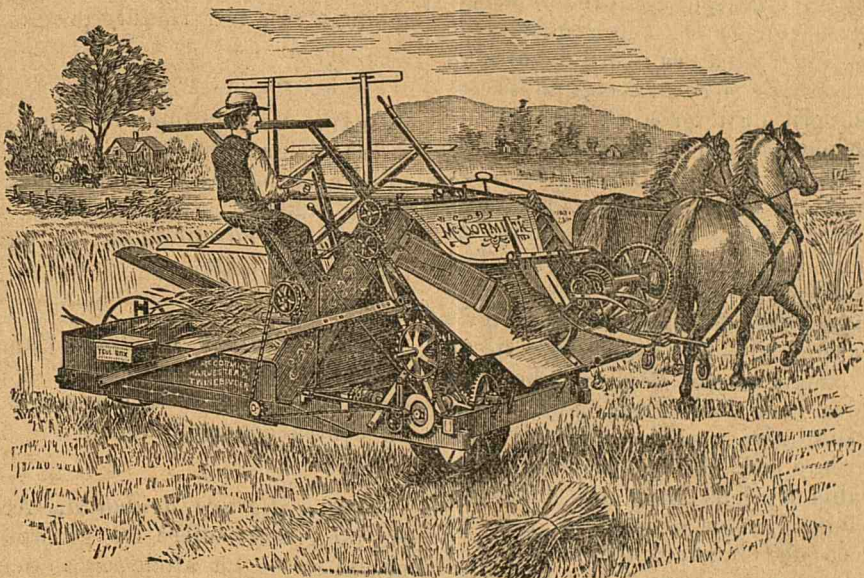
În holde buriene, accidentate etc. mașinele de legat snopii nu pot lucra cu succes.

În holdele îngrijite, frumos și regulat dezvoltate Mașinele Cormick pot fi de mare ajutor marilor proprietari căror le-ar lipsi brațele necesare pentru legatul snopilor lor la timp.

Găsese inutilă o altă dezvoltare asupra mecanismului acestei mașini de ore-ce s'a vorbit în acest diar, cu ocaziunea descrierii altor mașini de alt sistem de secerat și legat snopii cu sfără.

D-lu Toma A. Bagdad, din Rîmnicu-Sarat, și a cumpărat, anul acesta, o asemenea mașină din fabrica M-c Cormick, stabilită în Chicago (America).

D.

Mașina Cormick de secerat și legat snopii cu sfără (a se vedea explicația în acest număr).

Iarna tot rău, și nici Doctorii nu pot pătrunde din cauza noroiului pentru a căuta bolnavii.

Tote localurile comunei sunt rele și nesănătoase. În Galați s'a liberat acte de deces unor persoane ce nu erau nici chér bolnave. Sifilisul domnește în acest oraș-port.

D-l D-r Stoicescu și termină raportul său cu următoarele :

„.....Serviciul medico-veterinar nu corespunde dorințelor și așteptărilor legitime.

Abatoriul constituie un focar de infecțiune, și este de mirare cum s'a tolerat până ați existența acestui cuib de maladii, din care emană până la distanțe destul de mari miasmele cele mai deletere.

În luna lui Noembrie, când am făcut inspecțiunea, am constatat deja la o îndepărtare de mai mult de un kilometru o odore infectă de descompuneri animale. Negreșit că în timpul verei aerul trebuie să fie cu totul riciat.

SALUBRITATEA GALAȚULUI

În numărul *Gazetei Săténului* de la 20 Septembrie 1885, D-na Maria Datculescu a arătat halul în care a ajuns cel din tîi port al României și murdăricile ce infectează aerul în acest oraș al României.

Tote ce s'au scris în această fôe despre Galați sunt confirmate ați, oficial, prin raportul trimis de învătatul d-n D-r Stoicescu, ministrului de interne.

Din acel raport vedem că, din nenorocire, Galațul deși e al treilea oraș dupe București în privința medicilor însărcinați cu executarea menținerii salubrităței publice, dar e cel mai murdar și nesănătos, pôte, din tótă țara sau, cum ăice d-l D-r Stoicescu, cel mai înapoiat în privința serviciului medical.

Vara miasmele și praful vatămă sănătatea locuitorilor și celor ce sunt în trecere p'acolo.

Cadavrele animalelor nu se îngropă în loc anume destinat pentru acest scop; ele se descompun pe strada și chiar pe piețele orașului.

E dar imperios cerut a se lua cele mai urgente măsuri pentru curățirea acestui oraș și pentru a'l scăpa din agonia (așa de bine descrisă de D-na Datculescu) în care miseriele de tot felul a adus Galațul, o dinióră așa de înflorind.

V.

Correspondența Gazetei Săténului din Coțofenești.

Coțofenești 1886 Iuliu 10.

Mult Stimabile d-le Datculescu,

De multe ori am avut buna voință de a vă scrie, dar din cauza prea multelor ocu-

pațiuni ce însumi mi-am impus, cam rare-ori am timpul de a pune mâna pe condeiu; și era de datoră mea de a vă scrie spre a vă exprima cele mai sincere mulțumiri pentru dările de sémă prea recomandabile, făcute în stimabilul d-v țiar, în urma cărora mieul nostru deposit de pălării de pae s'a epuizat cu totul ba nici nu ne-a fost cu puțință să satisfacem toate cererile și acesta numai grație recomandării *Gazetei Săténului* prin urmare prosperarea industriei vi se datoreșce în mare parte și de aceea îmi permit ca și în numele micilor industriași a vă exprima sinceri mulțumiri.

În privința timpului nu ne putem lăuda nici de cum, anul agricol e departe de a fi chiar de mijloc. Ploile ce au urmat după secetă, — de la 23 Maiu până la 15 Iunie și de atunci mai neconținut numai cu mici întreruperi, au cauzat cele mai mari pagube săténilor de aci. Până ađi 10 Iuliu nu s'a terminat peste tot prașila I și prea puțini săténii au început prașila II. Tóte semănăturile așa dise de pâine albă ca: orđul, ověđul, grăul de primăvară și secara cu puține excepțiuni, au perit de tot așa că nici sămënța nu o vor putea scóte săténii, se va cosi însă pentru nutreț de vite. De multe ori ați consiliat pe săténii să lase cultura grăului de primăvară și să adopte cultura grăului de tómnă ca mult mai avantajóșă, însă mi-a fost imposibil de ai putea determina să se lase de obiceiurile învechite. Porumburile sunt fórté mici, abia ajung 20—30 centimetre și le au dat mătásile, mare parte s'au îngălbenit afară de acelea care s'au prășit în urma ploilor și care sunt ceva mai verđi și mai înalte. Cănepa, care pe aci se cultivă pe o scară întinsă, abia a ajuns înălțimea de o palmă și a și început a se deosebi în cea de vară și în cea de tómnă.

Acésta este cam în general pe aci starea recoltelor și acésta se observă mai în tótă partea Nord-Vestică a județului Putna și în partea sudică a județului Bacău, și aș putea dice cu puține excepțiuni (grăul de tómnă și secara) mai în tot județul Putna.

N. Grigoriu.

FARMACOPEA VETERINARĂ

☞ *Béuturi contra diareiei.* Alun (piatră acră) 15 grame, pisat și solvat în 100 grame apă și 150 gr. țuică sau rachiu. Excelent în contra diareiei vițeilor. Uzitat tot d'auna cu succes de d-nu D. S. Melinescu proprietar în Argeș.

☞ *Mixtura lui Cuzin.* Miere, zeamă

de lămăe sau oțet de lemn, din fie-care câte 30 de grame; bulbi (căpățini) de usturoiu 20 grame, infuziune (ceaiu) de isop sau cimbru, 30 grame. — Se piséză usturoiul și se amestecă totul împreună. Se dă ca béătură la angina crupală a porcului. Pe lêngă acésta se unge de mai multe ori pe ți fundul gurei, cu o pensulă de cărpă înmuiată în oțet de lemn și zémă de usturoiu, părți egale.

☞ *Bol purgativ Inglez.* Aloés de Barbud 35 grame, guma-gută 4 grame, săpun 9 grame, esență de anis, 1 gram.

Lucréză bine și repede administrat la caii încuiași sau cărora voim să le curățim stomacul și intestinele.

☞ *Bol purgativ ordinar.* Aloés (Sabur) 40 de grame, săpun cât trebuie pentru ca să facem un hap. Se dă o dată calului, și în două sau trei rînduri pe ți.

☞ *Béătură emolientă.* Rădăcină și foi de nalbă 250 grame, morecovi 125 grame, miere 80 gr., apă 1 litru. Se ferb bine împreună se ia de la foc și rămânând fiertura puțin căldicică se adaugă 2 ouă. Acésta béătură se întrebuintésă la enterita acută (apriinderea mațelor).

☞ *Béătură anodină.* Camfor pulverizat 16 grame, asa fetidă 14 gr., 2 gălbenușuri de oué, ceaiu de mușețel 800 grame. — În contra colicelor la cai.

☞ *Mixtură acidulată.* Acid cloohydric 60 grame, miere 60 gr. apă 2 litri, făină 50 gr. — La aftele epizootice (durere de gură și picióre). La aftele dupe picióre se aplică mixtură mai concentrată.

☞ *Apa sedativă a lui Raspail.* Sare marină 60 grame, alcool camforat 10 grame, amoniaca liquidă 100 gr., apă 1 litru. — Pentru animalele mici se pune numai 60 grame de amoniacă. În contra afecțiunelor reumatismale în fricțiuni regulate. În contra mușcăturilor produse de insecte, reptile; părților contuzionate etc.

☞ *Unsóre contra ulcerilor* ce se ivesc pe capetele oilor. Piper negru pisat 80 gr., păcură și flóre de puciosă din fie-care câte 20 de grame.

☞ *Unsóre vezicátóre Ingleză.* Cantari-dă pulverisată și terebentină, din fie-care

câte o parte, grăsime de porc 4 părți. Să nu se repete mult căci poate lăsa urme.

—☉— *Unsore pentru copite.* Oleiu sau unt de lem, ciară galbenă și terebentină din fiecare părți egale. Se topește ușor ciara și se amestecă cu cele lalte substanțe.

—☉— *Unsore pentru lipite.* Seu 200 grame, ciară galbenă 15 gr. păcură 25 gr., Se topește și se amestecă.

—☉— *Unsore pentru copite.* Ciară galbenă 20 grame, terebentină 20 gr., grăsime de porc 25 gr., miere 30 gr.

—☉— *Pomadă contra aricelei.* Sulfat de zinc 30 gr. oximelit de cupru (egiptiac) 240 gr., grăsime 120 gr.

—☉— *Pomadă contra rîcii oilor* (Daubenton și Gasparin). Esență de terebentină și grăsime de porc, din fiecare părți egale.

—☉— *Cataplasm astringent.* Funingine pulverizată, pământ galben, părți egale, apă în care s'a pus puțin sulfat de fer (calaican) cât trebuie. La aprinderea copitelor, contuziuni, inflamațiuni externe.

—☉— *Tinctură de aloés camforată* (Bourgelat). Tinctură de aloés 130 grame, alcool camforat 20 grame. Se amestecă. La rănilor cari tind spre cangrenă.

I. St. Furtună.

DESPRE CLACĂ.

De multe ori și la multe ocațiuni s'au vorbit că poporul nostru mult mai mult slăbește în simțul religios și moral; asemenea sau accentuat și constatat că poporul în urma consumării peste măsură a băuturilor spiritose, sărăcește și degeneresă într'o măsură ce pune în cugete pe ori și care binevoitor al său și mai mult pe cel ce iubește.

De câte ori am avut ocaziune ca să iau parte în ședințele corporațiilor noastre mai înalte, ba chiar și în cele mai de jos — ca ascultător — în tot d'auna am auzit vorbinduse despre aceste rele. Tot de atâtea ori s'au luat măsuri și s'au adus concluzii, cari aplicându-se, se curme răul; dar ori s'au aplicat acelea ori nu în cea mai mare parte a populațiunii, răul ia dimensiuni tot mai esinse.

Unul dintre cele mai periculoase mijloce

care mai vîrtos servește ocaziunii și dă concurs la estinderea vîrșurilor este »Claca« în datinată la noi Români.

Acastă datină, la început a avut un scop creștinesc. Prin clacă sau intenționat a se ajuta omenii — veduvele sêrace și neputinciose.

În timpul de acum, de acest mijloc de ajutor pentru cei lipsiți, se face abus devenind un canal de corupțiune. Până când la început omenii cu inimă adevărat creștinescă și conduși de principiul iubirei de aprôpelui, în zilele sântilor mai mici d. e. M. Procupie, Mart Marina etc. etc. sê adunau în grupe pentru a ajuta pe cei neputincioși; astăzi clăcile ș'au luat o direcțiune contrarie, au început a se ținea chiar și în sêrbătorile mari precum: Sf. Gheorghe, Nașcerea St. Ion botezătorul, Schimbarea la față etc. etc, ba chiar în multe locuri ziua Domnului nu sê deosebește de celelalte zile de lucru de peste săptămână; când fiecare creștin ar trebui sê mîrgă la biserică și să se rîge, iar mai târziu sê judece cum și va conduce afacerile economice în zilele următoare de lucru.

În timpul de acum claca se face mai vîrtos la aceia unde este destul de bîut și de mîncat.

De sine urmêsă că vîdînd poporenii cei în cât-va mai independenți și cei mai bine cugetători aceste abuzuri, și dic în sine: dacă a lucra în clacă, la omenii cei mai a-avuți nu este păcat; atunci cu atît mai vîrtos nu este păcat a lucra pentru mine, de ôrece sunt mai sêrac. Ôre în ast-fel de împejurări poate cineva pretinde de la el o altă judecătă, și ôre între acele împejurări nu are acela tot dreptul?

Din acestea fôrte ușor urmêsă,—fără a fi cineva pesimist, căci ne dovedesce realitatea căci mai târziu serviciul divin, rugăciunile creștinesci, chiar și în masa poporului vor deveni un ce de prisos pentru societate, iar credința în D zeu o larva a vîrșului.

De alt-cum am ajuns chiar astăzi ca în cele mai multe părți bisericile nôstre cele mai multe în Duminiici precum și în sârbători sunt mai cu totul gôle de popor.

Cine a putut sê observe de aprôpe clăcile, de sigur că se va fi convins pe deplin, că dintre cei ce merg la clacă mai mulți merg numai pentru aceia că se tem de persecuțiunile unuia sau altuia și fôrte puțini din cugetul de a ajuta. Sêra când vine rîndul sê și petrecă pentru serviciul făcut, unii bêu pentru că i (clacă) de cinste, iar alți bêu ca din rîsbunare, că prin aceia să și eviteze plata, căci alta nu o au. De ôre-ce la aceste ocaziuni este bîutură în abondență, fiecare moș, babă, pîrinte și mamă etc și satura coplașii — cari la ast-fel de ocazuni se string cu grămada—cu rachiu invitriolat.

Copilașii cari ar trebui să umble la școlă și biserica, și să învețe rugăciunile după ce sunt pe jumătate amețiți, trebuie să audă și să învețe cuvintele cele mai înjositoare, care se exprimă prin cântecele triviale de la astfel de ocațiuni. Acestea mai târziu produc în inima și spiritul nevinovat cugete neonest și aplicări încă din frageda etate spre corupțiune.

Nu voesc să ating toate viciurile, ca concinți a petrecerilor de prin clăci, creșdând, că ori-cine știe că astfel de ocațiuni dau însă la tot felul de șandale și păcate.

Din aceste cred că apare destul de evident, cât sunt de dăunose clăcile, după usul lor de acum, înțelegând ori și ce fel de clăci; și cred că fie-care preot care este conșcui de chemarea și datorința sa, va conlucra pentru stărpirea acestor ocațiuni de corupere; dar mai vârtos vor interdice cu totă rigorea a se face clăci în serbătorile, cari prin st. bis. și canone sunt recunoscute de atari. Că astfel se punem obstacol decădînței religioase morale și să ferim poporul de degenerarea ce se întinde tot mai mult în poporul nostru.

Am audit înțonându-se din partea unora, că poporul nostru perde mult timp din cauza serbătorilor multe,— dar cred că pe conțul și îndetrimentul religiosității și a moralei, nimeni nu va părtini clăcile în și de serbători, fără va conlucra și sfătui pe popor a nu se lenevi în zilele acelea de peste an, în cari de și nu este nici o serbătoare, din superstițiune, nu face alta de cât se adună în cârciume la bătură și șed d'alungul stradelor d. e. joile de la st. Paști, până la st. Rusalii, zilele pentru păsări, pentru strigoi etc. etc.

Sunt convins însă că venerabilele consist. eparchiale vor lua măsuri și vor impune preoțimei a conlucra pentru stărpirea acestor dătinii dăunose, și îi va interdica sub urmările disciplinei, a da chiar însăși însă la astfel de ocațiuni.

Bihorénul.

Correspondența Gazetei Săténului din Covurlui

Lunca, 2 Iuliu 1886.

Permitețimi a face o mică schiță asupra stărei agricole, din județul nostru, în acest an nenorocit sub toate punctele de vedere.

Din cauza lipsei de ploi 74 zile în primăvară, toate lucrările câmpului au stat în amorțire. Locuitorii în cea mai mare parte, fără arături de porumb. Omenii stau fără de nici o ocupație, erau mulțumiți a găsi 50 bani pentru o și lucrătoare.

De-o dată încep ploile torențiale, 24 Mai și apoi în netrerumperi 16 zile d'aréndul.

Porumbul care apucase a se rrăși, l'coprinde buruenile și altul nerăsărit, arăturile se încep, prașila d'întâi, prașila d'a doua oră, munca este fără spor căci ploile continuă, buruenile săpate se răsădesc din nou și pământul se strică bătăturindu-se. Tot-d'o dată sosește și secera, și fortunele înspăimântătoare, scutură toate grăunțile ce se găseau eópte prin spic.

În mijlocul acestei învălmășeli, cu toate ploile urmate, cu totă umiditatea pământului se observa că porumbul nu crește, și să îngălbinește.

Lumea atribuia acest rău și prea mulței umidități.

Ploile încetează și căldurile încep, termometrul arată 27 grade; cu toate acestea porumbul numai crește, din galben devine roșu, cade la pământ și se usucă.

Lumea îngroșită se întrébă asupra cauzelor. Dupe cercetările făcute, am constatat că la rădăcina porumbului sunt un fel de insecte; ele au o coloré albicioasă în forma și mărirea unui purice, cari stau grămădite în rădăcina vițelor din pământ, aceste insecte consumă și produc un lichid cleios cari se întinde asupra hlujului, și de îndată ce sórele pătunde se înroșește și porumbul este exterminat.

Un parchet (50 hectare) prășit o dată a trebuit să l'resemăn de a doua oră, din cauza că tot porumbul era atacat de către aceste insecte.

Cinci parchete pe care le prășisem înaintea ploilor și începuse a lasa mătase, pe totă ziua își perd din vigorea lor, amenințate d'a se strica.

Lumea este foarte îngrijită, privind recolta porumbului ca și compromisă.

Toate privirile sau îndreptat asupra semănăturilor albe; dar din cauza ploilor cari iarăși au început de trei zile, dacă nu se vor pierde cu desăvârșire, dar vor rămânea fără coloré și greutate.

Fânețele cari apucase a se cosi, s'au mușcet; iar acele necosite și-au pierdut florile și păstările, prin urmare nu vom avea nici nutreț hrănit.

Este un proverb foarte sănătos: „Sărăcia e mai mare aceia din ploi, ca aceia din secetă.”

Iată ce vra să dică a se extermina pădurelle în o țară.

— Ori secetă înspăimântătoare, sau ploi torențiale, și neintrerupte!

Ión Plesnilă.

CUGETĂRI

Știința este făclia care luminază calea popoarelor.

A studia creațiunile naturii este a pătrunde misterele lumii.

Lenea umblă foarte încet ca s'o pótă ajunge sărăcia care vine în urmă'i.

Cel amorețat și regele nu sufăr rival, unul din doi trebuie să piară, alt-minteri pier amândoi.

Adese-ori debitorii pierd socotéla datoriilor lor, din nefericire însă pentru ei creditorii, — purtând grija, — le amintesc mai pe totă ziua aceia ce ei au uitat.

Când un înțelept se află în mijlocul nebulilor, el numai ascultă dar nu vorbește: Răspunsul în tot d'auna 'l dă unul de același fel cu ei.

Toți tinerii pozând astăzi în *Adonis* dacă *Venus* ar scobori din Olimp s'ar găsi în imposibilitate de a ști pe care să'l prefere.

Educația este farul care luminază intrarea portului fericirii.

Cel mai frumos merit este acela de a conlucra — după cât te iară puterile, — la răspândirea lumii bine-făcătoare a științei.

Prostul se laudă în tot d'auna pe sine: Înțeleptul laudă meritele și virtuțile altora.

Inamic al patriei este acela care desprețuește literatura națională.

Munca cea mai frumoasă este cea intelectuală.

Animalele înțeleg câte-o dată de frică; omul e dator a înțelege tot d'auna de voce bună.

Celui flecar pentru ai tăia pofta de vorbă este destul să nu'i dai atențiune și să nu'i răspundă.

Adevărații diariști sunt acei care nu'și vënd pana și conștiința.

Al. C. Vrăbcescu.

FAPTĂ LAUDABILĂ

Tot-d'a-una am susținut și voi susține că, învățătura este hrana intelectuală a omului, și că înmulțirea cunoștințelor îi e de mare trebuință; căci ele — luminându'i mintea, înobilându'i inima și formându'i caracterul — îl pun în pozițiune de a'și cunoșce drepturile și datoriile sale, de a trăi mai bine și a munci mai cu folos, de a'și conserva tesaurile sale moștenite de la străbuni, și de a-și apăra patria și naționalitatea.

„Cartea, dize d-l Hasdău, a fost sublimul instrument prin care provedința a perpetuat naționalitatea noastră....., resistând la toate loviturile inamicilor străini și la toate uneltirile trădătorilor, fără cari n'a fost nici o dată nici o națiune, precum n'a fost nici un corp, ori cât de frumos, fără ca să'l fi desfigurat din când în când câte o bubă. Cartea trebuie să fie și de acum înainte principala armă a Românilor....., în privința căria, sabia și pușca joacă rolul secundar al unui efect în fața unei cauze.“

Repausatul Boliac de asemenea ne recomandă învățătura când se exprimă: „instrucțiune și iară instrucțiune, căci ia se resfringe în toate și asupra tuturor lucrărilor pe care omul pune mâna. Inteligența prin natura ei este activă; și dacă activității ei nu se dă o direcțiune bună, ea 'și ia de la sine direcțiunea cea rea.“

Și cred că tot de ideia acésta sunt și următoarele persoane care — mișcate de un nobil simțiment — au bine voit a răspunde la „apelul“ meu (publicat în No. 21 an II al „Gazetei Săténului“) cu cărțile și diarele notate în dreptul numelui D-lor:

D-l I. St. Furtună, medic veterinar R.-Valcea) „Cestiunea Dunărei,“ „Antropologia,“ „Instrucțiuni pentru combaterea râiei la animal,“ „Raport general moral de starea sanitară a județului Dâmbovița pe 1882,“ „Măsurile cele noi,“ „Instrucțiuni către po-

por pentru a se feri de pelagră," „Bulletinul Ministerului agriculturii No 11 și 12 pe 1886," și „Studiu asupra constituțiunii Românilor;" d-l Al. C. Vrabcescu (T.-Severin) „Infamiile imperiului Napoleon III," Oșténul Român," „Două istorioare din viața lui Cuza-Vodă," „Trei table de transformări metrice," „Prichindelul," și „Zânele sau cele două surori;" d-l C. Fărășanu, fost deputat (com. Fișcălia jud. R.-Vâlcea) „Botanica;" d-l G. Calinescu (T.-Severin) „Africa și expediția lui Cameron;" d-l D. C. Anagnostopol (T.-Severin) „Scii Nemțeșce?;" „Catechismul Evangelic" și „Dreptul Comercial;" d-l Corneliu Velcu (T.-Severin) „Minunile doctorului Drasch" și „Palestina;" d-l I. P. Reteganul (Blașiu) „Trandafiri și Viorele;" d-l Ioan Simu (Reșița) ziarul „Ludimagister;" d-l Ion Dariu (Brașov) ziarul „Școala și Familia;" d-l M. Albotescu (R.-Vâlcea) „Dotățiunea Corónei;" d-l Victor B. (R.-Vâlcea) „Calendar German pe 1880;" d-l Tănase Baciú, funcționar (Salinele-Mari) „Viața lui Cuza-Vodă" și „Memoriu asupra bólei pelagra;" d-l ce semnază Ioan de la Horez (R.-V) „Aux Jeunes Gens" și „Opt scrisori către țărani;" d-na Lenci Andrei (T.-Severin) „Cuvéntul de despărțire a sfântului Grigore Theologul" și „Isvórele Deșerturilor;" D-șóra Eleonora Apostolescu (R.-Vâlcea) „Geometria," Gramatica Română," „Prima carte de lectură," Deslușirea noului sistem metric;" și D-șóra Alexandrina Sinescu (R.-Vâlcea) „Istoria Românilor," Verburi și anecdote," „Ouële Pascelor" și „Gramatica Elenă;" D-l Pericle P. Constanțianu (Constanța) „Imprumuturile cu loturi," „Dobrogea," „Constantinopole," „Dreptul comercial," „Manual pentru usul băilor de mare" și „Rěsbóele reputate de Napoleon Bonaparte;" D-l V. Dimitreșcu, institutor (T.-Severin) „Geografia județului Mehedinți;" D-l Gr. Sima al lui Ioan (Abrud) ziarul „Foișóra;" D-l I. N. (I.) „C.....;" D-l P. Stoica (Satul Nou) revista „Con-

vorbiri Pedagogice." B. S. Moga, profesor de agricultură din București, Cultura cartofului; Assolamente și rotațiuni; Micul manual de viticultură.

De aceea, le aduc prin publicitate viile mele mulțumiri pentru această *faptă laudabilă*, și le felicit că au avut curajul d'a desaproba pe d'al de burta verde cari — sub pretext că săténului 'i trebuie mai întâiu alte lucruri, iar nu instrucțiune — în loc să contribuiască la vr'o bibliotecă școlastico-populară cu o carte folositóre de 50 sau 60 bani, cheltuesc pe nimicuri banii cu ghiotura, tocând câte 10—20 franci numai într'o séră, pentru scălambăturile cine șcie cărei nemțóice cochete de prin cafenelele cântânde.

M'am bucurat fórte mult când am văđut că unii din donatori (precum e d-l Furtună și d-l Vrabcescu) nu se mulțumesc a'și trimite numai obolul d-lor, ci'mi expediază și cărți adunate din cercul cunoșcinților. Aceștia sunt ómeni de inimă și de viitor! Dea Dumneđu ca frumosul și patrioticul lor exemplu să fie imitat de toți aceia cari pórtă în sân iubire și dor de înaintare pentru suflarea Românescă; căci numai ast-tel vom ajunge să arătăm posterității că reprezentăm cu demnitate pe o nație mărită a căria străbuni sunt șteii; alt-fel... cu ignoranța, cu miseria, cu corupția și cu desbinările ce vėd ađi, nu șciu, đeu, dacă nu vom vedea și la noi — mai târziu — împlinindu-se trista semnificare a cuvintelor: *Mene, Tekel, Upharsin*.

I. Aristotel.

DIN ȚARĂ

Guvernul Belgian interdicénd importul și transitul, prin porturile sale de mare și uscat, a porcilor, cărnurilor próspete și piei de oi din Rusia și din țările peninsulei Balcanice, ministerul agriculturii a pus în cunoșcință, despre acestea, pe exportatori.

Se fac cercetări dacă arendașii statului, rămași în urmă cu plata cășciurelor, au pro-

ducte în d'ajuns pentru ca în cazul că s'ar vinde s'acopere datoriile.

Acastă măsură a ministrului domeniilor e pentru a se ști dacă se mai pot lăsa acei arendași să mai fie în arendă asemenea moșii.

Agenții poliției din București dau o nouă dovadă a atracțiunii aurului. Deunăci un hoț scăpă o pungă plină cu lire pe stradă. Sergenții de pază în loc a urmări pe pungaș se îndeletniciră numai cu strângerea lucitoarelor lire ce se răspindise.

Nu e vorba că de când cu agiul, e o minune pentru un sergent d'a mai zări aur. Luciul lirelor 'i a magnetisat în'atita că pungașul.... fuge și acum!

D-l G. Secășenu, unul din expulsații români, intrând în țară fără voea guvernului, a fost dat afară prin Giurgiu și imbarcat în un vas pentru Rușiuc.

C.

DIN LOCALITATE

În ziua de 7 Iuliu grindina a făcut multe stricăciuni în comuna Ciorăști, din județul nostru.

D-lor arendași I. G. Ciurea și Ștefan Gălca li-s'au distrus în acea comună 185 hectare de grâu și secară, d'asemenea grindina le-a atacat 225 hectare porumb.

Grâul și secara erau asigurate la societatea „Națională” pe o producțiune de 1 kilă la pogon.

Sperăm că societatea Națională va plăti exact suma asigurată.

Din eróre, la șcirea de despre învățatori în No. trecut s'a ȃis Canguiu în loc de Canciu și Gorjan în loc de Argeșen.

Un învățator din județul nostru ne scrie următoarele:

Bine ar fi să arătați la șcirile din localitate că, dispozițiunea prefectului nostru cu cererea dovedelor învățatorilor de plata mensuală a salariului, e bună în felul ei dar are viciul acela că nu este tocmai practică, fiind că cere dovada de la primar iar nu de la perceptor; ar trebui să o ceară de la sub-prefect, ca în județul Ilfov unde prefectul Cre-

teanu a introdus o dispozițiune care'i face multă cinste, și anume aceea că la capul lunei, Casierul nu dă lefa nici unui zapeciu dacă nu'i presintă dovedile tuturor învățatorilor din plasa lui că au priimit salariul pe luna espirată. Dacă ar fi și la noi dispozițiunea asta, cu n'aș fi ca acum neplătit aproape pe trei luni, și ași face și eu ceva cu acei bani pentru sănătatea mea, în lipsa *subvențiunei minciună* de la județ.

Afăm, cu plăcere, că anul acesta băile Balta-Albă sunt vizitate de un public mai numeros.

Ar fi de dorit, în'adevăr ca aceste minunate băi să și reatrăgă, din nou — ca înainte — acea mare mulțime de lume, prin confortul și bunul traiu ce 'l ar găsi vizitatorii pe lângă apa și nămolul său recunoscute de forțe bune.

Relativ la aceste băi am voi să scim de ce cei ce vin la Balta-Albă plătesc prețul întreg al costului biletului la drumul de fier. Oare legea votată de Corpurile legiuitoare pentru reducerea prețului biletului de călătorie pentru cei ce merg la băile din țară nu e aplicabilă și pentru această „neprivilegiată” baie din județul nostru?

Afăm, cu plăcere, că Duminecă la 20 Iulie se va face celebrarea religioasă a cununiei d-lui Ion Bărbucenu, administratorul Creditului agricol din R.-Sarat cu d-șora Elena M. Hristescu.

Le dorim fericire completă.

Reporter.

BULETIN COMERCIAL

In portul Braila s'au făcut în ziua de 18 Iuliu următoarele cumpărări

Marfa	Hecto-litre	Libre	Prețu	Prov.
Porumb	1000	58	6 90	Șlep.
"	1400	60 1/2	7 40	Caic
"	2920	59 3/4	7 25	"
"	4500	58 1/2	7 15	Șlep
"	3000	58 3/4	7 17 1/2	"
"	7100	59	7 25	Caic
"	2750	60 1/2	7 37 1/2	Șlep
Grâu	700	55 1/2	10 —	Caic
"	1000	56 3/4	9 60	Mag.

MISCELLANEA.

MIJLOCUL D'A SE FERI CAȘCAVALURILE DE VIERMI. Se știe că în România nu prea sunt răcoroase și curate stănele, lăptăriele și mai toate localurile unde se fac și se păstrează feliele de caș, cașcavalurile etc. Deci mijlocele d'a se împedica mușcele d'a pătrunde și d'ași lăsa ouălele și larvele lor în brânzeturi, nu prea sunt întrebuintate, rezultând din acésta că mai toate producțiunile stănelor noastre sunt pline de ouă de muști încă de la fabricațiunea lor. Din acésta cauză se observă adesea-ori că cașcavalele de și le-am păstra, *în urmă*, în locuri unde e peste puțină să ajungă mușcele, încep a mișca pe vremele căldurose.

Pentru a împedica acésta stricare e de găsit un insecticid care să se întrebuintese la brânzeturi pentru a ucide ouălele mușcilor înainte d'a se transforma în viermi. Substanțe cu acésta proprietate sunt destule, dar trebuie găsite de acelea care să nu dea gust rău brânzeturilor, a căror întrebuintare să fie practică și mai ales care să nu fie stricătoare sănătății omului.

Vermicidele acestea să le găsim în plante nesticătoare sănătății și care să dea chér gust brânzeturilor. Asemenea plante se găsesc în țară precum: frunzele de alun, hămeiul, frunzele de nuc etc.; cu frunze de nuc de al căror miros fug și se prăpădesc mușcele și viermii, și acoperă, unele sătence din Franția olele lor cu brânză.

METEOROLOGIA LUNEI LUI IUNIE.

Luna trecută a fost noroasă, rece, ploioasă și urâtă nu numai în România ci și în Franția; din cauzele acestea luna lui Iunie a fost foarte defavorabilă agriculturii, ca și în 1876 și 1878.

Acésta uricătoasă vreme a făcut ca recolta în unele câmpii din Franția să se strice cu o pătrime, precum afirmă uă revistă agricolă francesă.

Acésta pierdere, provenită din pricina re-
lelor condițiuni meteorologice, la începutul lui Iulie, a simțit-o și agricultorii din cele mai multe județe ale României; de ore-ce deosebit că cerealele și-au perdut fața și greutatea și s'au cam scuturat, dar și în clăi pe câmp a încolțit mai ales grâul prin acele localități unde — fie din nepăsare sau din lipsa de mijloce repedi — s'a întârziat cu în-
tinsul snopilor udați.

GREUTATEA NUTREȚURILOR. Acésta greutate specifică pe metru cub depindă mai ales dupe cum au fost recoltate mai bine sau

mai rău și mai ales dupe cum s'a îndesat nutrețul în clăi, șire și poduri.

Fânul de fânețe care coprinde multe graminee e mai greu ca acela ce coprinde multe leguminoase.

Iată, dupe un ȋiar agricol din Franția, greutatea mijlocie :

Fânul în clăi mari aședate 70 la 80 kilogr. la metru cub.

Fânul legat și aședat 80 la 90 kil. la m. c.
» presat mecanicalmente 400 la 600 k. la metru cub.

Paele nelegate dar aședate 60 la 80 kilogr. la metru cub.

Paele legate și aședate 50 la 60 kilogr. la metru cub.

Paele de orz și ovéz sunt puțin mai ușore ca paele de grâu. Cele mai grele sunt paele de secară.

UNTUL RÂNCED așa de mult întrebuintat la bucătăriele unor pensionate unde copii noștri — grație lăcomiei Directorilor a atari internate — capătă pentru totă viața bóle de stomac, Untul rânced, ȋic, se adună în America de uă societate cu 50 bani livra.

Aceste unturi vechi se pun în cazane mari cu apă în clocote, toate murdăriele se ridică d'asupra apei, se curată, și untul lichid ce rămâne se bate în putinejuri amestecându-se cu lapte și smântână, se sară și se vinde ca unt de întăia calitate.

În Austria ni se spunea de cine-va că se amestecă alte grăsimi în untul ce ne venea și nouă prin țară și se vindea ca unt netopit. Ba unii afirmă că asemenea șarlatani adună de prin canalele orașelor mari cu un fel de plase, tot felul de grăsimi cu care pot fabrica untul și a'l trimete pe la băcăniele noastre unde se cumpără de »omenii delicați« căror nu le place untul natural din țara noastră, nici slăninile și alcoolurile române și cumpără »slămini trichinoase« și spirturi otrăvite din Germania.

CEL MAI SIMPLU MIJLOC PENTRU VINDECAREA DIAREEI VIȚELOR.

Indată ce se îmbolnăvește un vițel de diaree, dupe ce se lasă să sugă, i se dă să bea până la două litre de apă cât se pôte de rece. Dacă i se dă în toate ȋilele apă rece, foarte rar se întâmplă ca să nu i trecă vițelului dupe 8 ȋile. Se pôte pune în'acea apă picături de spirt de melisă, precum și 25 la 30 grame magnezie.

La noi e obiceiul d'a se da vițelilor bolnavi oțet pe gât. Mai bine să i-se dea, dupe un cés de când a mâncat, un pahar de vin roșu amestecat cu aceiași cantitate de apă.

Un Econom român.